

Expunere de motive

Legislația electorală din România a fost și rămâne cea mai restrictivă din Uniunea Europeană, descurajând competiția electorală și preservând monopolul partidelor mari asupra vieții politice. Au fost încălcate sistematic, în ultimii ani, prevederile ***“Codului bunelor practici electorale” elaborat de Comisia pentru Democrație prin Drept – Comisia de la Veneția***. Partidele mici și candidații independenți au fost sever discriminați, ceea ce a redus până aproape de 0 șansele acestora de succes în alegeri, toate mandatele parlamentare revenind aceluiași partide care s-au rotit la putere în ultimii 26 de ani.

Distanța dintre, pe de o parte, aspirațiile legitime ale societății pentru schimbare și occidentalizare, și, pe de alta, modul de acțiune deficitar al majorității politicienilor s-a lărgit tot mai mult, ceea ce a generat în ultimii 4 ani ample mișcări de protest pe străzile capitalei și a multor alte orașe din țară. Cetățenii cer mai multă integritate și efort pentru a ridica standardele de prosperitate, democrație și civilizație, dar acest mesaj pare greu de asimilat de către partidele actuale, tot mai lipsite de o busolă doctrinară și de acțiune care să îndrepte România pe un traseu coerent de dezvoltare.

Șansa unei schimbări depinde, pe lângă schimbările de mentalitate ale votanților, și de elemente de legislație electorală. Fără o competiție electorală deschisă tuturor, corectă și echitabilă, care să ofere șanse de succes și competitorilor cu mai puține resurse și vizibilitate, perspectivele de reformare a actualei clase politice rămân modeste. În condițiile în care noua legislație electorală este de natură să preserve monopolul politic al principalelor partide reprezentate în parlament, speranțele de schimbare ale multor cetățeni nu vor putea fi împlinite din cauza legislației actuale extrem de restrictive.

Un exemplu relevant care demonstrează din plin paradigma discriminatorie de gândire a celor care au construit noua legislație electorală este acela că pentru candidații independenți la alegerile parlamentare au fost alocați, pe perioada întregii campanii electorale, de 30 de zile, timpi de antenă doar pentru maxim 5 minute însumate. Or, acest

lucru înseamnă doar 300 de secunde în 30 de zile, adică, în medie, doar 10 secunde pe zi! Dacă ținem cont de precizarea Art. 68, alin. (7), că minutele respective sunt alocate doar în zilele de luni, marți, miercuri, joi și vineri, rezultă că zilele propriu-zise de prezentare a mesajelor electorale la posturile publice vor ocupa aproximativ 22 de zile din cele 30 ale campaniei (se scad patru zile de sâmbătă și patru de duminică din luna respectivă). Or, în aceste condiții, unui independent îi vor reveni 13,6 secunde pe zi, evident cu totul insuficient pentru a-și prezenta mesajul.

Propunerea legislativă de față își propune să înlăture această discriminare a candidaților independenți. De la o medie de câteva secunde pe zi pentru campanie la posturile publice, considerăm că ar fi rezonabilă măcar alocarea unui minut, în medie, pe parcursul celor 30 de zile de campanie electorală. Așadar, dorim o creștere de la 5 minute, la 30 de minute însumate pe perioada campaniei electorale. Media ar fi de 1 minut pe zi sau, dacă se scad zilele de sâmbătă și duminică, ar fi aproximativ 80 de secunde pe zi ceea ce este oricum puțin. În absența unei minime posibilități de a-și transmite mesajul, un candidat independent, care poate că are o agendă și un discurs de calitate, nu se va putea face cunoscut ceea ce va limita și posibilitatea cetățenilor de a se informa corect cu privire la competitorii electorali și va vicia procesul democratic al alegerilor.

De altfel, *“Codul bunelor practici electorale” elaborat de Comisia pentru Democrație prin Drept – Comisia de la Venetia* conține o serie de prevederi care susțin, principial, această propunere legislativă:

“2.3. Egalitatea șanselor

18. Egalitatea șanselor trebuie asigurată tuturor partidelor și candidaților și trebuie să stimuleze statul să adopte o atitudine imparțială față de aceștia și să aplice aceeași legislație în mod echitabil tuturor. Exigența neutralității se aplică în special campaniei electorale și reflectării acesteia în mijloacele de informare în masă, în special de media publice, precum și în finanțarea publică a partidelor și campaniilor. (...)

19. (...) incapacitatea mijloacelor de informare în masă de a reflecta informația despre campania electorală și candidați în mod imparțial este una din problemele cele mai frecvente întâlnite în timpul alegerilor. De aceea, este extrem de important ca fiecare țară să întocmească un bilanț al mijloacelor de informare în masă și să acorde candidaților și partidelor timp de antenă sau spații publicitare suficient echilibrate, inclusiv la posturile publice de radio și televiziune.

20. În conformitate cu libertatea de exprimare, legea trebuie să garanteze că media audiovizuale private asigură accesul minim tuturor participanților la alegeri, în ceea ce privește campania electorală și publicitatea electorală. (...)

3. Sufragiul liber

26. Sufragiul liber cuprinde două aspecte: libertatea alegătorului de a-și forma o opinie și libertatea alegătorului de a-și exprima această opinie; respectiv caracterul liber al procedurii de votare și acuratețea evaluării rezultatelor.

3.1. Libertatea alegătorilor de a-și forma o opinie

a. Libertatea alegătorilor de a-și forma o opinie se suprapune parțial cu egalitatea șanselor. Ea implică ca, statul și autoritățile publice în general să respecte obligația lor de neutralitate, mai ales în ce privește utilizarea mijloacelor de informare în masă, afișajul, exercitarea dreptului de a organiza demonstrații pe străzile publice și finanțarea partidelor și a candidaților.”

De asemenea, chiar legea nr. 208/2015 sunt făcute precizări în sensul nediscriminării:

“ART. 65 (1) *În campania electorală candidații, partidele politice, alianțele politice, alianțele electorale sau organizații ale cetățenilor aparținând minorităților naționale care participă la alegeri*, precum și cetățenii au dreptul să își exprime opiniile

în mod liber și fără nicio discriminare, prin mitinguri, adunări, **utilizarea televiziunii, radioului, presei și a celorlalte mijloace de informare în masă.**

ART. 66

(1) Campania electorală, prin serviciile de programe audiovizuale, publice și private, **trebuie să servească următoarelor interese generale:**

a) ale electoratului, de a primi informații corecte, astfel încât să poată vota în cunoștință de cauză;

b) ale partidelor politice, alianțelor politice, alianțelor electorale, organizațiilor cetățenilor aparținând minorităților naționale și candidaților, de a se face cunoscuți și de a-și prezenta platformele, programele politice și ofertele electorale;

(...)

(2) Radiodifuzorii publici și privați sunt obligați să asigure, în cadrul serviciilor de programe audiovizuale, desfășurarea unei campanii electorale echitabile, echilibrate și corecte pentru toate partidele politice, alianțele politice, alianțele electorale, organizațiile cetățenilor aparținând minorităților naționale, precum și pentru toți candidații.”

Așadar, atât “Codul bunelor practici electorale” elaborat de Comisia pentru Democrație prin Drept – Comisia de la Veneția cât și legea alegerilor parlamentare nr. 208/2015 conțin prevederi care legitimează demersul inițiat prin această propunere legislativă. Și candidații independenți trebuie să aibă acces la timp de antenă acordat gratuit la posturile publice de radio și televiziune într-o proporție rezonabilă și nu infimă și discriminatorie așa cum este stipulat în legea actuală. Considerăm că acest lucru va putea fi realizat prin adoptarea prezentei propuneri legislative.

Inițiatori:

Mihai Sturzu – deputat

Remus Cernea – deputat

